The Greek Review of Social Research

Vol 11 (1972)

11-12

**Migrations et Développement: Le cas de l' Algerie
(Αποδημίες και Ανάπτυξις: η περίπτωση της
Αλγερίας υπό Madeleine Trebous**

Δημ. Α. Γερμίδης

doi: [10.12681/grsr.281](https://doi.org/10.12681/grsr.281)

Copyright © 1972, Δημ. Α. Γερμίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γερμίδης Δ. Α. (1972). Migrations et Développement: Le cas de l' Algerie (Αποδημίες και Ανάπτυξις: η περίπτωση της Αλγερίας υπό Madeleine Trebous. *The Greek Review of Social Research*, 11, 51–52. <https://doi.org/10.12681/grsr.281>

able experience of certain foreign Church Centres for Marriage Preparation which have concentrated their attention on those attitudes which evoke the most immediate response in the engaged couple.

The possible contribution that «information-theory» can make to the subject under investigation was considered most valuable, so an attempt was made to apply its principles to the question of the personal contact between the Pastoral Team and the couple, and of the process of teaching the Orthodox Christian view on marriage.

Similarly the use of material drawn from psychology and consideration of the problems of engaged couples, as well as the contemporary structure of marriage was considered indispensable. Thus we have tried to form a better understanding both of the couple and of the union which they are invited to enter into today, and to show the need for pastoral preparation.

Further, careful attention has been paid to the theological foundation of the «active method» used in modern educational theory, which encourages the couple to participate in their own marriage preparation. This was done by employing the Orthodox principle of «synergy» or collaboration. We have above all tried to indicate which of the existing methods of preparation favour this active participation.

E.K.E.

La Répartition du Revenu National: Les modèles modernes et leur dépassement. (Η Κατανομή του Έθνικού Εισοδήματος: Τα μοντέρνα μοντέλα και το «εξπέρασμά» τους), tome IV, Έκδόσεις Génin, Paris 1970, 331 σελ.

Η έκδοσις του τετάρτου τόμου της «Κατανομής του Έθνικού Εισοδήματος» αφιερωμένη εις τα «μοντέρνα μοντέλα» της κατανομής, συμπληρώνει το δεύτερον μέρος ενός γιγαντιαίου έργου το όποιον οι δύο συγγραφείς Jean Marchal και Jacques Lecaillon, διαπρεπείς Καθηγητά της Πολιτικής Οικονομίας του Παν/μίου των Παρισίων, ήρχισαν κατά τα έτη 1957-58.

Η μελέτη των νόμων και κανόνων, οι όποιοι διέπουν την κατανομή του Έθνικού Εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων κοινωνικοοικονομικών ομάδων, αποτελεί το επίκεντρο των επιστημονικών ενδιαφερόντων και έρευνών των δύο συγγραφέων.

Εις τους δύο πρώτους τόμους του προαναφερθέντος έργου των οι δύο Καθηγητά ανέλυσαν λεπτομερώς την διάρθρωσιν και την συμπεριφορά των κοινωνικοοικονομικών ομάδων των «μισθωτών», των «κατόχων κερδών», των «γεωργών», των «άπολυτων» και τέλος των «άπολυμειβαίνοντων κοινωνικών παροχών», προβαίνοντας κυρίως εις την μελέτην της συν-

θέσεως και της εξέλιξεως του εισοδήματος των, εξετάζοντας ταυτόχρονα «αφ' ενός» την θέσιν των ομάδων αυτών εις τας αντίστοιχους άγοράς των, «αφ' ετέρου» δὲ τον βαθμόν και τας επιπτώσεις της οργανώσεώς των.

Ο τρίτος τόμος του έργου περιλαμβάνει την παρουσίαν και κριτικήν ανάλυσιν των «μοντέλων» της κατανομής, άρχης γενομένης από τα δύο βασικά τοιαύτα, ήτοι το *κλασικόν* και το *μαρξιστικόν*, με ιδιαίτερα αναφοράν εις τα χαρακτηριστικά της λειτουργικής πλευράς του τελευταίου μοντέλου.

Ο παρών τέταρτος τόμος αποτελεί την συνέχεια και το τέλος του μέρους της μελέτης του άφιερωμένου εις τα μοντέλα.

Διά του όρου «μοντέρνα μοντέλα» της κατανομής του Έθνικού Εισοδήματος, οι δύο συγγραφείς χαρακτηρίζουν όλας εκείνας τας αναλύσεις αι όποια ήκολούθησαν την «επανάστασιν της όριακής ώφέλειας» (revolution marginaliste) των έτών 1870-1880, ήτοι το Νεοκλασικόν και Νεοκεϋνσιανόν μοντέλον.

Άλλά οι «μοντέρνοι συγγραφείς», μολοντί όλοι υιοί της επανάστασεως της όριακής ώφέλειας, δὲν συμφωνούν επι πλείστον σημείων, και κυρίως ως προς την μέθοδον αναλύσεως. Ούτω, εφαρμόζοντας μίαν μικροοικονομικήν ανάλυσιν, οι νεοκλασικοί συγγραφείς ώδήγηθησαν εις την μελέτην και την εξήγησιν των προβλημάτων της κατανομής διά μέσου της *παρονομή*. Όσον διά τους Κεϋνσιανούς, υιοθετούντες μίαν μακροοικονομικήν μέθοδον αναλύσεως, έρμηνεύουν τα ίδια προβλήματα της κατανομής διά μέσου της *συνολικής ζήτησεως*.

Η μελέτη λοιπόν των μοντέλων υπό των J. Marchal και J. Lecaillon, βασίζεται επι των έννοιολογικών και μεθοδολογικών αυτών διαφορών αι όποια έχουν ως αποτέλεσμα την χρησιμοποίησιν πότε μὲν τής έννοιας της «κοινωνικής κατανομής», πότε δὲ τής έννοιας της «λειτουργικής κατανομής», και καταλήγει εις την παρουσίαν ενός *συνθετικού μοντέλου*, ικανού να συμβιβάζη βραχυχρονίως και μακροχρονίως τα νεοκλασικά και νεοκεϋνσιανά μοντέλα.

Οι δύο έκλεκτοι συγγραφείς δὲν περιορίζονται όμως μόνον εις την θεωρητικήν εξήγησιν της κατανομής, αλλά επιστρέφουν εις την ανάλυσιν της πραγματικότητας, διά της μελέτης της εξέλιξεως της κατανομής του εισοδήματος εις την γαλλικήν οικονομίαν, έλέγχοντας ούτω όλας τās διατυπωθείσας υποθέσεις κατά την παρουσίαν των μοντέλων.

Επι τής βάσεϊ αυτών των παρατηρήσεων αι όποια έκτίθενται εις το πρώτον κεφάλαιον του τετάρτου τίτλου του παρόντος τόμου, οι δύο έπιφανείς συγγραφείς επιχειρούν να προσδιορίσουν τα στοιχεία έκείνα τα όποια δύνανται ήδη να εκφράσουν το «εξεπάσμμα» των μοντέρνων μοντέλων.

Ούτω εάν ό έρευνητής θέλη να συλλάβη κατά τρόπον ακρίβη την παρατηρου-

μένην πραγματικότητα, όφείλει να υιοθετήση μίαν «νομισματικήν» μέθοδον αναλύσεως (analyse en termes monétaires), αντί της χρησιμοποιοιμένης συνήθους «πραγματικής» τοιαύτης (analyse en termes réels).

Η μέθοδος αυτή, έν συνδυασμῳ με μίαν λεπτομερή μελέτην της συμπεριφοράς των πλέον αντιπροσωπευτικών ομάδων των κατόχων εισοδήματος, δύνανται να ώδηγήση εις μίαν αναθεωρημένην έννοιαν της μακροοικονομικής ίσορροπίας, βραχυχρονίως και μακροχρονίως.

Υπογραμμίζοντας τόν μοναδικόν χαρακτήρα της από δωδεκαετίας και πλέον αναληφθείσης υπό των έξεχόντων Καθηγητών Jean Marchal και Jacques Lecaillon προσπαθείας, άς εύχρηθώμεν να ίδωμεν συντόμως περατωμένων το μνημειώδες έργο των επι της Κατανομής του Έθνικού Εισοδήματος.

ΔΗΜ. Α. ΓΕΡΜΙΔΗΣ

Migrations et Developpement: Le cas de l'Algerie (Άποδημίαι και Άνάπτυξις: ή περίπτωσις της Άλγερίας), υπό Madeleine Trebous. Έκδόσεις του Centre de Developpement de l'OCDE, Paris 1970, 241 σελ.

Το μεταναστευτικόν κίνημα έκ της Άλγερίας προς την Εύρωπην άρχίζει περί το 1870 και ήδη, κατά τας άρχάς του 20ού αιώνας, γνηρίζει σοβαράς διακυμάνσεις, όφελιμύνας ίδιως εις τας ανάγκας της πολεμικής βιομηχανίας της Εύρωπης, συντόμως άκολουθηθείσας από τας ανάγκας της άνοικοδομήσεως.

Έν τούτοις, μόνον μετά το 1950 το μεταναστευτικόν κίνημα λαμβάνει μαζικόν χαρακτήρα. Κατ' αυτό το έτος 200 με 250.000 Άλγερινῶν—άντιπροσωπευόντων το 20% του ένεργου πληθυσμού της Άλγερίας—άπησχολούντο εις την Εύρωπην, ένῳ το 1966 ό αριθμός των άνερχεται εις 300.000. Κατά το ίδιον έτος: ό έλγερινός πληθυσμός ό ζών έν γένει εις το έξωτερικόν θνήσκει τας 800.000, ήτοι τα 6% του συνολικού πληθυσμού της Άλγερίας. Έάν λάβη τις υπ' όψιν μόνον τόν δευτερογενή τομέα, ό αριθμός των εργαζομένων εις την Εύρωπην ήτο κατά το 1966 μεγαλύτερος από ό,τι εις την Άλγερίαν.

Η Γαλλία είναι ή κατ' έξοχήν χώρα ύποδοχής με 96,7% του συνόλου των μεταναστών, το δε υπόλοιπον κατανέμεται κυρίως εις το Βέλγιον και την Δυτικήν Γερμανίαν.

Έν όψει των διαστάσεων του μεταναστευτικού κινήματος, και έν ὄψει των νέων πραγματικοτήτων και διαβρώσεων ένός ανεξαρτήτου κράτους με μίαν υπό ανάπτυξιν οικονομίαν, το πρόβλημα της άλγερινής μεταναστεύσεως πρέπει να τεθή έκ νέου επί τάπητος.

Δι' αυτό άκριβώς ή μελέτη της Madeleine Trebous είναι *τεριπλήν άξίαν*:

Πρώτον, διότι, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης ὕλης, καθὼς καὶ ἐπὶ ἀπ' εὐθείας μελετῶν καὶ ἐρευνῶν «ἐπὶ τοῦ πεδίου», προβαίνει εἰς μίαν λεπτομερεστάτην ἀνάλυσιν τοῦ ἱστορικοῦ τῶν αἰτίων, τοῦ ὅπου τῆς κατανομῆς (γεωγραφικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς), τῆς συνθέσεως, καθὼς καὶ τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀλγερινῶν μεταναστῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Δεύτερον, διότι, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προηγουμένης ἀνάλυσεως, διατυπώνει μίαν πλήρη «διάνωσιν» τῶν προβλημάτων καὶ τῶν κοινωνικο-οικονομικῶν προσδοκιῶν τῶν μεταναστῶν, καθὼς καὶ τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας παρουσιάζουν διὰ τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀλγερίας, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸσον τοὺς καθορισθέντας ὑπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ ἀλγερινοῦ κράτους στόχους ἀναπτύξεως, ὅσον καὶ τὰς εἰς εἰδικευμένας ἐργατικὰς χεῖρας ἀνάγκας τῆς νεοδημιουργημένης ἐθνικῆς βιομηχανίας.

Εἰς τὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς διαγνώσεως ἐτονίσθησαν ἰδίως, ἀφ' ἐνὸς μὲν αἰσυνέπαι ἐνὸς εἶδους ὑφισταμένου «ἀδύναμου» τῆς ἐργασίας τῶν μεταναστῶν, ἀπασχολούμενου κυρίως εἰς βαρείας ἐργασίας, ὅπως λόγου χάριν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπασχολοῦνται εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ δημόσια ἔργα 40,6%, εἰς τὴν ηλεκτρικὴν παραγωγὴν καὶ τὴν βιομηχανίαν βαρέων μηχανημάτων 21%, εἰς τὴν μεταλλουργίαν 5,4%, κτλ., ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ χαμηλὸν ἐπιπέδου τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ ἐν γένει μορφώσεως, τοῦ ὁποῖον προκύλει ἐπιπρόσθετος δυσκολία διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν μεταναστῶν εἰς διάφορα προγράμματα μετεκπαίδευσως, πρακτικῶν ἐφαρμογῶν, κτλ.

Ἐξ ἄλλου, ὅταν εἰς ἐργάτης ἐξ Ἀλγερίας ἀριθμῇ μὴ ἀποκτήσῃ μίαν εἰδικότητα, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν ἐργασιῶν ποῦ τὸν προσφέρονται εἶναι λίαν περιορισμένα καὶ ἀντιστοιχοῦν γενικῶς εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐπαγγέλματα τὰ ὁποῖα ναὶ μὲν «περιφέρονται» οἱ ἐντόπιοι, ἀλλὰ εἶναι ἀπαραιτήτα διὰ τὴν συνέχισιν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ κράτους ὑποδοχῆς.

Ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως αὐτῶν τῶν τελευταίων παρατηρήσεων ἡ συγγραφεὶς εἰσέρχεται εἰς τὴν μελέτην τῆς τοῦ ἀναφερόμενου εἰς τὴν «θεραπευτικὴν», τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ τὸ τρίτον ἀξιώλογον μέρος τῆς ἐργασίας τῆς.

Πράγματι, ὅπως ἡ Madeleine Trebous τοῦ υπογραμμίζει, ἡ κυριώτατη αἰτία τῆς «ἀνισοροπίας» τοῦ ἰσοζυγίου τῶν κερδῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν ἀποστολῆς καὶ ὑποδοχῆς, εἶναι ὅτι τὰ συμφέροντά των ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν μεταναστῶν εἶναι ἀλλήλοσυγκρουόμενα. Τὸ συμφέρον τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας εἶναι νὰ διατηρηθῇ τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ Τρίτου Κόσμου ἐντός ὁρισμένων τομέων τῆς οἰκονομίας καὶ εἰς ἐν χαμηλὸν ἢ μέσον ἐπίπεδον εἰδικεύσεως, μὴ ἐπιτρέπουσα τὴν πραγματικὴν ἐξειδικεύσιν παρὰ μόνον εἰς ὁρισμένας δραστηριότητας. Ἀντιθέ-

τως, ἡ ἀνάπτυξις τῶν οἰκονομιῶν τῶν χωρῶν ἀποστολῆς τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπαιτεῖ ἐξειδικεύσιν ὑψηλοῦ βαθμοῦ, εἰς πλείστους τομεῖς, συνήθως ἄλλως δὲ διαφορετικοὺς ἀπὸ ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους οἱ μετανάστες ἐξειδικεύονται εἰς τὴν Εὐρώπην.

Διὰ νὰ συμβιβασθῇ τὰ δύο ἀντιθέτω ἀλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα ἡ συγγραφεὺς προτείνει μίαν σειράν μέτρων, ἀποβλεπόντων ἰδίως εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν «διαρθρώσεων ὑποδοχῆς» (structures d'accueil), ἐν ὧν μίᾳ ἀξιοπρεπεῖς κοινωνικῆς ἐνσωματώσεως—ἐστὼ καὶ προσωρινῆς—τῶν μεταναστῶν, καὶ εἰς τὴν ὁργάνωσιν καὶ συντονισμόν μεταξὺ τῆς Ἀλγερίας καὶ τῶν χωρῶν ὑποδοχῆς τῆς ἐπαγγελματικῆς εἰδικεύσεως τῶν μεταναστῶν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν τὸσον τὰς ἱκανότητας καὶ προτιμήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅσον καὶ τὴν κατὰστασιν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας τῆς χώρας ἀποστολῆς.

Ταυτοχρόνως ἡ συγγραφεὺς ἐπιμένει ἐπὶ τῇ ἀνάγκῃ ἐρευνᾶν καὶ ἀνταλλαγῆς πληροφοριῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, διὰ τὴν καταπολέμησιν μιᾶς τῶν κυριωτέρων αἰτίων τῆς ἀνεπαρκοῦς χρησιμοποίησεως τῆς μεταναστεύσεως διὰ σκοποῦς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ἥτοι τὴν ἑλλειψιν στοιχείων εἰς τὰς καταληφθείσας ὑπὸ τῶν μεταναστῶν θέσεις εἰς τὰς χώρας ὑποδοχῆς, ὡς καὶ τὰς δυνατότητας ἐργασίας εἰς τὴν χώραν καταγωγῆς τῶν.

Ἡ Medeleine Trebous συμπληρώνει τέλος τὴν τὸσον ἐνδιαφερόμεσαν μελέτην τῆς, μὲ μίαν λεπτομερῆ περιγραφήν τῶν μέχρι σήμερον χρησιμοποιοθέντων μέσων διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν εἰς τὴν Ἀλγερίαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν διαφαίνεται ὁ ἐμπειρικός χαρακτήρ καὶ αἱ ἑλλείψεις τῆς ἀκολουθηθείσης πολιτικῆς εἰς αὐτὸν τὸν τομεῖ.

Ἐν τούτοις, ἡ ἑλλείψις μιᾶς συγκριτικῆς μελέτης τῶν ἐκ τῆς μεταναστεύσεως «καθαρῶν κερδῶν» διὰ τὰς χώρας ὑποδοχῆς καὶ ἀποστολῆς, ἡ ὁποία νὰ λαμβάνη κυρίως ὑπ' ὄψιν τὰς κοινωνικὰς δαπάνας εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθησαν αἱ χώραι προελεύσεως τῶν μεταναστῶν, ἀφῆκε ἀνεῦ ἀπάντησεως, ἀριθμητικῶς ἐκφραζομένης, τὸ πρόβλημα τῆς συγκρούσεως τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν ἐν λόγῳ χωρῶν, μακροχρονίως.

Διότι ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι βραχυχρονίως καὶ μεσοχρονίως ἡ μετανάστευσις ἐλαττώνει τὴν ἀνεργίαν καὶ τὴν ὑποασχολήσιν καὶ προκαλεῖ ἐντυπωσιακὰ ἀποστολὰς συναλλάγματος εἰς τὰς χώρας προελεύσεως τῶν μεταναστῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς εὐμενεῖς ἐπιπτώσεις—αἱ ὁποῖαι εἶναι περισσότερον συζητήσιμαί—τῆς ἐπαγγελματικῆς εἰδικεύσεως τῶν, δὲν εἶναι ὀλιγότερον ἀληθὲς ὅτι μακροχρονίως ἡ μετανάστευσις κινδυνεύει νὰ ἀποβῇ διὰ τὰς χώρας ἀποστολῆς—ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν Ἀλγερίαν—περισσότερον ἐν πρόβλημα παρὰ μία λύσις.

ΔΗΜ. Α. ΓΕΡΜΙΔΗΣ

Ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τὰς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τῶν
Signed articles express only the views of their author

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Revue de Recherches Sociales

εἰδικὸν τριμηνιαῖον περιοδικὸν

Ἐκδόται: Ἑθνικὸν Κέντρον
Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν (ΝΠΔΔ)

Σοφοκλέους 1, Ἀθήναι 122

*

Ἔτος τρίτον. Τεύχος 11ον & 12ον

Ἰανουάριος - Ἰούνιος 1972

διοικητικὴ συντάξεις

ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ

Ἁγίου Χαραλάμπους 1, Ἀθήναι 701

ὑπεύθυνος τυπογραφείου Ν. Ποταμίτης
Ζέππου 20 - Γλυφάδα
στοιχειοθεσία-ἐκτύπωσης-βιβλιοδεσία
Ποταμίτης-Λαμπρινόπουλος Ο.Ε.

ἐπιμέλεια ἐκδόσεως

Ἰγνέρεια Ἐννεμώσεως ΕΚΚΕ

*

ΤΙΜΗ ΔΙΑΛΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ -ΔΡΧ. 80

Single copies of this issue \$ 5

συνδρομὰ ἐσωτερικῶ (4 τεύχη):

διὰ ἰδιώτας δρχ. 150,

διὰ σπουδαστὰς δρχ. 75,

διὰ νομικά πρόσωπα, τραπεζὰς,

ὀργανισμοὺς δρχ. 300,

συνδρομὴ ἑξωτερικῶ (4 τεύχη): \$ 12

*

ἡ ἀναδημοσίευσίς τῆς ὕλης τοῦ
περιοδικοῦ ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν
ἀδείας τοῦ διοικητικοῦ συντάξεως
πέρας ἐκτύπωσέως 22.6.1972